

1. ΑΡΧΑΙΑ ΚΑΙ ΜΕΤΡΟ ΕΙΝΑΙ « ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΜΕΝΑ » ΝΑ ΣΥΝΥΠΑΡΧΟΥΝ

Μέσο: ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Ημ. Έκδοσης: . . . 04/04/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 04/04/2026

Σελίδα: 1

ΜΙΧΑΛΗΣ ΤΙΒΕΡΙΟΣ:

**Αρχαία και
μετρό είναι
«καταδικασμένα»
να συνυπάρχουν**

► 16-17

Συνέντευξη του ομότιμου καθηγητή του ΑΠΘ και απερχόμενου προέδρου της Ακαδημίας Αθηνών Μιχάλη Τιβέριου

«Η αρχαιολογία βοηθά στην ερμηνεία του σήμερα»

Ο ίδιος προτιμά να μείνει στη συλλογική μνήμη ως αρχαιολόγος. Ωστόσο ο επί 14 χρόνια ακαδημαϊκός, ομότιμος καθηγητής Κλασικής Αρχαιολογίας του ΑΠΘ και απερχόμενος πρόεδρος της Ακαδημίας Αθηνών Μιχάλης Τιβέριος αποτελεί για τη Θεσσαλονίκη όχι μόνο έναν λαμπρό επιστήμονα, αλλά και τον άνθρωπο που στήριξε με την κατάρτισή του τη μεταφορά των αρχαιοτήτων από τον σταθμό του μετρό στη Βενιζέλου, ώστε να προχωρήσει το έργο.

Συνέντευξη στην ΙΩΑΝΝΑ ΤΖΟΥΝΗ

Γεννημένος στην Άνδρο το 1947, λίγο έλειψε να τον κερδίσει η θάλασσα, καθώς είχε τελειώσει το ναυτικό γυμνάσιο, αλλά, όπως μας εκμυστηρεύτηκε, «η κλίση μου προς την Ιστορία ήταν εμφανής από τα μαθητικά μου χρόνια και η εγγραφή μου στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του ΑΠΘ, ήταν μονόδρομος».

Μαθήτευσε δίπλα στους

Γεώργιο Μπακαλάκη και Μανόλη Ανδρόνικο, εργάστηκε στο ΑΠΘ από το 1975 έως το 2014, λαμβάνοντας τον τίτλο του ομότιμου καθηγητή.

Από το 1977 έως το 1979 συνέχισε τις σπουδές του στο Αρχαιολογικό Ινστιτούτο του Πανεπιστημίου της Βόννης και το 1987 εργάστηκε στο Ινστιτούτο Κλασικής Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου του Μονάχου και το Γερμανικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο της Ρώμης. Το 1994 εργάστηκε στο Πανεπιστήμιο του Marburg και το 1998 στο J. Paul Getty Museum στο Malibu της Καλιφόρνιας. Διηύθυνε προανα-σκαφικές και ανα-σκαφικές έρευνες στην Παλαιόπολη της Άνδρου από το 1985 έως το

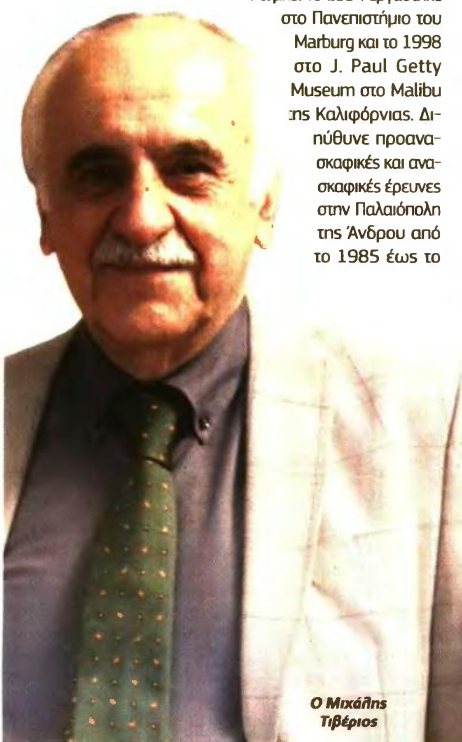
Το κτήριο της Ακαδημίας Αθηνών

1989, καθώς και τις πανεπιστημιακές ανασκαφές στη Σίνδο από το 1990 έως το 2002 και το Καραμπουρνάκι της Θεσσαλονίκης από το 1994 μέχρι το 2014. Το 1999 αναγορεύτηκε επίτιμος διδάκτωρ του πανεπιστημίου της Βέρνης. Από το 2013 εποπτεύει το Κέντρο Έρευνας της Αρχαιότητας της Ακαδημίας Αθηνών. Εξέλεγχ γραμματέας επί των Δημοσιευμάτων της Ακαδημίας Αθηνών (2019-2023), γενικός γραμματέας (2020) και πρόεδρος της για το έτος 2025.

Ποια είναι η ιστορική «ταυτότητα» της Ακαδημίας Αθηνών και ποιος είναι ο ιδρυτής της;

Το κτήριο της Ακαδημίας, μια από τις ωραιότερες νεοκλασικές δημιουργίες παγκοσμίως, είναι σύλληψη του περίφημου Δανού αρχιτέκτονα του 19ου αιώνα, Theophil Hansen. Πρόκειται για το πολυτελέστερο δημόσιο κτίσμα που ανεγέρθηκε στην ελληνική επικράτεια, προσφορά του εθνικού ευεργέτη Σίμωνος Σίνα (και της γυναίκας του Ιφιγένειας), που επαγγελματικά δραστηριοποιείτο στη Βιέννη και εν γένει στην Αυστριακή-Ουγγρική Αυτοκρατορία. Ο θεμέλιος λίθος του κατατέθηκε, παρουσία του βασιλικού ζεύγους Όθωνος και Αμαλίας, τον Αύγουστο του 1859 και η οικοδόμησή του, με ορισμένα κενά, ολοκληρώθηκε το 1885. Όλες οι

οικοδομικές εργασίες έγιναν υπό την επίβλεψη του βοηθού και μαθητή του Hansen, Ernst Ziller, του Γερμανού αρχιτέκτονα, ο οποίος στη συνέχεια έγινε γνωστός στη χώρα μας. Ως πληρεξούσιος των κληρονόμων του Σίμωνος Σίνα, παρέδωσε το κτήριο στις 20 Μαρτίου του 1887 στο Ελληνικό Δημόσιο και στον τότε πρωθυπουργό Χαρίλαο Τρικούπη. Ο κύριος ζωγραφικός του διάκοσμος, στον οποίο πρωταγωνιστεί η μορφή του Προμηθέως, είναι δημιουργία του Γερμανού ζωγράφου Christian Ludwig Griepenkert. Ο πλούσιος πλαστικός διάκοσμος, στον οποίο κυριαρχεί η μορφή της θεάς Αθηνάς, είναι έργο του Έλληνα γλύπτη

Ο Μιχάλης Τιβέριος

«Αν δεν δοθεί η δέουσα προσοχή στον παράγοντα άνθρωπο, η κατάσταση θα χειροτερεύει»

Η πολυεπίπεδη κρίση χαρακτηρίζει τη σημερινή εποχή. Κατά τη γνώμη σας, πώς οφείλουν να τοποθετηθούν οι άνθρωποι των Γραμμάτων και των Τεχνών; Ποιος είναι ο δικός σας αντιπροτάσεις;

Οι άνθρωποι των γραμμάτων και των τεχνών πιστεύω ότι θα πρέπει να έχουν δυναμική παρουσία, διακηρύσσοντας την πίστη τους στον παράγοντα άνθρωπο, την αξία της ανθρώπινης ζωής, την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και σε διαχρονικά ιδανικά. Στις μέρες μας όλα τα παραπάνω φαίνεται να προσλαμβάνονται από τις ισθύνουσες δυνάμεις του πλανήτη μας ως παλιομοδίτικα και ως δευτερευούσης σημασίας ζητήματα. Ωστόσο, αν δεν δοθεί η δέουσα προσοχή στον παράγοντα άνθρωπο, όχι μόνο δεν πρόκειται, κατά την άποψή μου, να βγούμε από τα σημερινά αδιέξοδα, αλλά και η κατάσταση συνεχώς θα χειροτερεύει.

Τα αρχαία δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται ως λείψανα αγίων αλλ' ως εστίες αυτογνωσίας, μόρφωσης και πολιτισμού

Λεωνίδα Δρόση και του Πολωνού ομοτέχνου του Franz Melnitzki. Τα πρώτα 40 περίπου χρόνια το κτήριο στεγάσε ποικίλες κρατικές υπηρεσίες, καθώς το ελληνικό κράτος δεν είχε προχωρήσει στην ίδρυση Ακαδημίας. Αυτό υλοποιήθηκε στις 18 Μαρτίου 1926, όταν εκδόθηκε σχετική συντακτική πράξη, η οποία επικυρώθηκε και νομοθετικά τρία χρόνια αργότερα, με τον Ν. 4398/1929(ΦΕΚ Α' 308).

Ποια είναι η συνεισφορά της Ακαδημίας στην ελληνική κοινωνία;

Κύριο μέλημα της Ακαδημίας είναι η προώθηση της επιστημονικής έρευνας και η καλλιέργεια των Γραμμάτων και των Καλών Τεχνών. Στην επίτευξη των παραπάνω σκοπών συμβάλλουν οι ίδιοι οι Ακαδημαϊκοί και τα διάφορα ερευνητικά κέντρα της Ακαδημίας με πρώτο το Ίδρυμα Ιατροβιολογικών Ερευνών.

Η πρώτη από τις παραπάνω δράσεις είχε ατονήσει τα τελευταία χρόνια. Ωστόσο, ένα μνημόνιο συνεργασίας που υπογράφηκε στα τέλη Νοεμβρίου ανάμεσα στη Βουλή των Ελλήνων και την Ακαδημία είναι πολύ πιθανόν ότι, έστω και εμμέσως, θα την ενεργοποιήσει και πάλι.

Το έργο της Ακαδημίας Αθηνών, βρήκε μεγάλη απήχηση στην ελληνική κοινωνία, όπως επιβεβαιώνεται από τις πολλές

και σημαντικές δωρεές που έχει δεχθεί έως σήμερα, καθώς και από το μεγάλο αριθμό των κληροδοτημάτων που της έχουν εμπιστευθεί ιδιώτες και διάφοροι φορείς. Με τη διαχείριση των προαναφερθέντων ενισχύεται η επιστημονική έρευνα, χρηματοδοτούνται εκδόσεις, χορηγούνται υποτροφίες, απονέμονται βραβεία. Ο ετήσιος αριθμός των επιστημονικών εκδόσεων της Ακαδημίας είναι σημαντικός. Αξιοπρόσεκτος είναι και ο αριθμός των υποτροφιών που η Ακαδημία χορηγεί κάθε χρόνο κυρίως για μεταπτυχιακές και διδακτορικές σπουδές στο εσωτερικό και εξωτερικό.

Με ποια κριτήρια επιλέξατε την επιστήμη της αρχαιολογίας, ποιοι καθηγητές σας ενέπνευσαν και ποιοι υπήρξαν οι σημαντικότεροι σταθμοί στην επιτυχημένη σας πορεία;

Η εισαγωγή μου στη Φιλοσοφική Σχολή Θεσσαλονίκης το 1965 ήταν απρογραμμάτιστη και οφειλόταν σε διάφορες συγκυρίες. Ήμουν απόφοιτος ναυτικού Γυμνασίου και προοριζόμουν να γίνω ναυτικός. Η κλίση μου προς την Ιστορία ήταν εμφανής από τα μαθητικά μου χρόνια και η εγγραφή μου στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ήταν μονόδρομος. Στο συγκεκριμένο Τμήμα είχα την τύχη να έχω σπουδαιούς δασκάλους-αρχαιολόγους και συνάμα υπέροχους ανθρώπους, από τους οποίους μνημονεύω δύο: τον Γεώργιο Μπακαλάκη και τον Μανόλη Ανδρόνικο.

Πολλά, ωστόσο, οφείλω και σε έναν νεότερο εξάρετο αρχαιολόγο-καθηγητή τον Γεώργιο

Η δικαίωση για τα αρχαία στον σταθμό Βενιζέλου

Νιώθετε δικαιωμένος με την εξέλιξη του μετρό Θεσσαλονίκης και τη δημιουργία του σταθμού Βενιζέλου, με την επανατοποθέτηση των αρχαίων στην αρχική τους θέση;

Ασφαλώς ναι, και δεν θέλω να πω τίποτε περισσότερο. Σύντομα θα δημοσιευθεί ένα κείμενό μου σχετικό με την ιστορία της κατασκευής του μετρό Θεσσαλονίκης η οποία ουσιαστικά αρχίζει το Δεκέμβριο του 2004 όταν το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο (ΚΑΣ) γνωμοδότησε θετικά και ομόφωνα για την κατασκευή του μετρό. Τότε, καθώς ήταν βέβαιο ότι θα αποκαλύπτονταν στους σταθμούς σημαντικές αρχαιότητες, όπως προκύπτει από σχετική εισήγηση του τότε προϊσταμένου της Βυζαντινής Εφορείας Αρχαιοτήτων Θεσσαλονίκης προς το ΚΑΣ, το συμβούλιο είχε ορίσει ότι οι σημαντικές αρχαιότητες που επρόκειτο να έλθουν στο φως κατά την διάρκεια των εργασιών κατασκευής του «οφείλουν να τύχουν μέτρων προστασίας σύμφωνα με τις διατάξεις του Αρχαιολογικού Νόμου, δεδομένου ότι η απόσπαση των αρχαιοτήτων στους χώρους των σταθμών θα είναι αναπόφευκτη...».

Με τέτοιες αποφάσεις αναζητήθηκαν οικονομικοί πόροι για την κατασκευή του έργου και εκτός του κρατικού... κορβανά. Πολλές πτυχές της ιστορίας της κατασκευής του μετρό Θεσσαλονίκης έχουν αποσιωπηθεί... τεχνηέντως. Έχω επανειλημμένως υποστηρίξει και δημοσιεύσει ότι οι αρχαιότητες που αποκαλύπτονται σε έργα κοινής ωφελείας που άπτονται και του δημοσίου συμφέροντος, όπως ακριβώς συμβαίνει με το μετρό Θεσσαλονίκης, είναι καταδικασμένες να συνυπάρχουν με τα έργα αυτά. Τα αρχαία, σε κάθε περίπτωση, δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται ως λείψανα αγίων αλλά ως εστίες αυτογνωσίας, μόρφωσης και πολιτισμού.

Δεσπίνη. Από τους σταθμούς που σημάδεψαν τη σταδιοδρομία μου ήταν η εκλογή μου το 1975 στο διδακτικό προσωπικό του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΑΠΘ (από το 1987 έως το 2014, όταν και αφυπηρέτησα), η γερμανική υποτροφία Humboldt, την οποία έλαβα από το 1977 έως το 1979 (με τη συγκεκριμένη υποτροφία εμβάθυνα στις σπουδές της αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο της Βόννης κοντά στον γνωστό καθηγητή Nikolaus Himmelmann) και η εκλογή μου ως τακτικού μέλους της Ακαδημίας Αθηνών.

Τι σημαίνει για εσάς η επιστήμη της αρχαιολογίας, τι σας έχει προσφέρει και ποια η ουσιαστική συμβολή της για την ανθρωπότητα;

Την επιστήμη αυτή την υπηρέτησα «ψυχική τε και σώματα»,

επόμενο είναι να έχει «γεμίσει» τη ζωή μου και να μου έχει προσφέρει μεγάλη ικανοποίηση σε πολλά επίπεδα, πρωτίστως ερευνητικά-επιστημονικά. Η γνώση του παρελθόντος αποτελεί αναγκαστική προϋπόθεση για μια επιτυχημένη πορεία στο μέλλον. Αυτό φαίνεται να αγνοείται στις μέρες μας, καθώς κυριαρχεί η δύναμη του χρήματος και έτσι οι ανθρωπιστικές επιστήμες είναι παραγνωσμένες. Κοινωνίες που υποτιμούν ή παραμελούν τις ανθρωπιστικές επιστήμες είναι καταδικασμένες στη φθορά!

Στις καταγιογιστικές τεχνολογικές αλλαγές, που χαρακτηρίζουν την εποχή μας, προστίθεται και η λεγόμενη τεχνητή νοημοσύνη. Η συγκεκριμένη παράμετρος στις ζωές των ανθρώπων θα μπορούσε να προσλάβει θετικό χαρακτήρα ή συνιστά απειλητικό κίνδυνο για την Ανθρωπότητα, οδηγώντας την σε μια εποχή Μετανθρωπισμού;

Δεν θεωρώ τον εαυτό μου ειδικό στα θέματα που θίγετε στο συγκεκριμένο ερώτημά σας. Οπωσδήποτε οι τεχνολογικές εξελίξεις με τις διάφορες ψηφιακές εφαρμογές και την Τεχνητή Νοημοσύνη προσφέρουν ποικίλη βοήθεια στην καθημερινότητα και στην έρευνα όλων των επιστημονικών πεδίων. Ωστόσο, η χρήση της θα πρέπει να γίνεται με ιδιαίτερη προσοχή. Συνήθως υποστηρίζεται ότι αυτή δεν πρόκειται ποτέ να ξεφύγει

από το σώφρονα ανθρώπινο νου. Ωστόσο, και ως αρχαιολόγος, γνωρίζω ότι σε κάθε εποχή υπήρχαν «απερίσκεπτοι» και είναι βέβαιο ότι θα υπάρχουν και στο μέλλον.

Με την ιδιότητα του πανεπιστημιακού δασκάλου είστε αισιόδοξος για τη σημερινή κατάσταση της Παιδείας στις εκπαιδευτικές βαθμίδες της χώρας μας; Συμφωνείτε με την ίδρυση των μη κρατικών ιδιωτικών πανεπιστημίων;

Η παιδεία στον τόπο μας νοσεί. Η μέση εκπαίδευση, για παράδειγμα, εδώ και καιρό έχει μετατραπεί σε ένα είδος κακού φροντιστηρίου, που στοχεύει αποκλειστικά στην προετοιμασία των νέων μας προκειμένου να εισαχθούν στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα. Ευελπιστώ ότι τα σχετικά μέτρα που πρόκειται να ληφθούν, θα είναι προς τη σωστή κατεύθυνση. Ως προς την ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων, δηλώνω ότι δεν είμαι αντίθετος. Ωστόσο, θα πρέπει να είναι μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και η σχετική άδεια λειτουργίας τους να δίδεται ύστερα από εξονυχιστικό έλεγχο των προγραμμάτων και των υποδομών τους. Αν δεν τηρούνται οι παραπάνω προϋποθέσεις, διατηρώ σοβαρές επιφυλάξεις για την ποιότητα των γνώσεων που θα προσφέρουν, ενώ υπαρκτός θα είναι και ο κίνδυνος να εξυπηρετούν ποικίλες σκοπιμότητες.

Οι αρχαιότητες στον σταθμό Βενιζέλου έχουν κερδίσει τον παγκόσμιο θαυμασμό